เทคนิคการตรวจประเมิน 5ส

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัญชนา สินธวาลัย
ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ
คณะวิศวกรรมศาสตร์

วันที่ 27 มกราคม 2557 เวลา 13.30 – 16.30 น.
ณ ห้องประชุม 122 อาคาร 1 คณะทรัพยากรธรรมชาติ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรม 5ส+

คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน 5ส

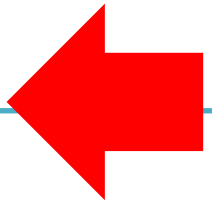

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะวิศวกรรมศาสตร์

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะทรัพยากรธรรมชาติ

5ส คืออะไร

5ส เป็นแนวคิดการจัดความระเบียบเรียบร้อยในสถานที่ทำงาน เพื่อก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ดี ปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อย อันนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตที่สูงขึ้น

ทำไมต้องทำ 5ส

1.เก็บของไว้มากเกินจำเป็น หาไม่เจอ เสียเวลาค้นหา ที่ทำงานคับแคบ

2. เอกสาร เครื่องมือ อุปกรณ์ วางปะปนกันไม่แยกประเภท ก่อให้เกิดความสับสน

3. เครื่องจักร อุปกรณ์ สกปรก เสียอยู่เสมอ

4. แสงสว่าง เสียง ความร้อน สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ไม่ปลอดภัยกับผู้ปฏิบัติงาน

5. ต่างคนต่างทิ้งเศษสิ่งของ ไม่มีใครสนใจในเรื่องความสะอาด

5 ส มาจากคำย่อ "5 S" ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกในภาษาญี่ปุ่น

- Seiri (เซริ) = สะสาง (ทำให้เป็นระเบียบ) คือ การแยกระหว่างของที่จำเป็นต้องใช้กับของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ ขจัดของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทิ้งไป

5 ส มาจากคำย่อ "5 S" ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกในภาษาญี่ปุ่น

- Seiton (เซตง) = สะดวก (วางของในที่ที่ควรอยู่) คือ การจัดวางของที่จำเป็นต้องใช้ให้เป็นระเบียบสามารถหยิบใช้งานได้ทันที

5 ส มาจากคำย่อ "5 S" ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกในภาษาญี่ปุ่น

- Seiso (เซโซ) = สะอาด (ทำความสะอาด) คือการปัดกวาดเช็ดถู สถานที่ สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ให้สะอาดอยู่เสมอ

5 ส มาจากคำย่อ "5 S" ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกในภาษาญี่ปุ่น

- Seiketsu (เซเคทซึ) = สุขลักษณะ (รักษาความสะอาด) คือ การรักษาและปฏิบัติ 3 ส ได้แก่ สะสาง สะดวก และสะอาดให้ดีตลอดไป

- Shitsuke (ซึทซึเคะ) = สร้างนิสัย (ฝึกให้เป็นนิสัย) คือ การรักษาและปฏิบัติ 4 ส หรือสิ่งที่กำหนดไว้แล้วอย่างถูกต้องจนติดเป็นนิสัย

แนวคิดหลักการ 5 ส

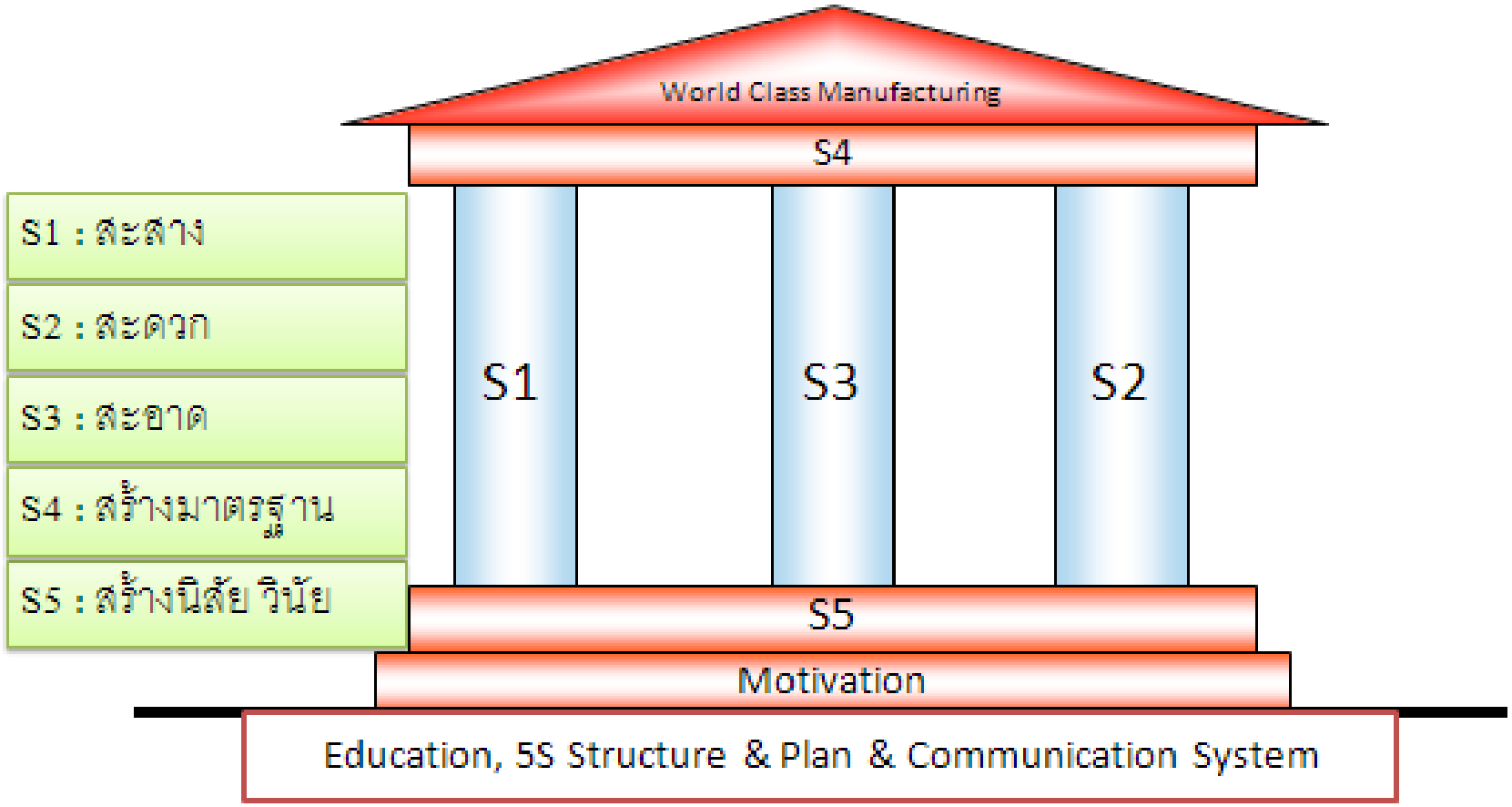

- S1 : สะสาง
- S2 : สะดวก
- S3 : สะอาด
- S4 : สร้างมาตรฐาน
- S5 : สร้างนิสัย วินัย

การประเมิน 5ส

- “กรรมการตรวจ 5ส” กับ “อาจารย์ตรวจข้อสอบ” เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- “การตรวจเพื่อวัดผล” กับ “การตรวจเพื่อกระตุ้นปรับปรุง” เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

การประเมิน 5ส

- การตรวจ 5ส มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการปรับปรุงเป็นหลัก การวัดผลเป็นเรื่องรองลงมา
- การวัดผลเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบพื้นที่ตนเองในอดีตกับปัจจุบัน และเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นได้
- การวัดผลเป็นตัวสร้างแรงจูงใจในการปรับปรุง
- กรรมการต้องเน้นการสื่อสาร เพื่อให้ทราบประเด็นที่จะต้องปรับปรุง

คุณสมบัติของคณะกรรมการประเมิน 5ส

- เป็นที่ยอมรับของพนักงาน และเป็นตัวแทนจากหลายหน่วยงาน
- มีความรู้เรื่อง 5ส เป็นอย่างดี และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
- มีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีเหตุผล
- เป็นนักสังเกตการณ์
- พร้อมสละเวลาเพื่อเป็นกรรมการ
- คิดบวก พูดบวก มองโลกในแง่บวก

บทบาทของคณะกรรมการประเมิน 5ส

- ทำความเข้าใจกับนโยบาย 5ส และแผนการบริหารกิจกรรมโดยรวม
- วางโครงสร้าง และแผนการตรวจ
- พิจารณาแบบฟอร์มการตรวจ
- ประชาสัมพันธ์การตรวจ
- ทำความเข้าใจมาตรฐาน
- ตรวจพื้นที่ตามกำหนด
- พูดคุยรับทราบข้อมูลพื้นที่
- สังเกตสภาพพื้นที่
- ให้คำแนะนำระหว่างการตรวจ
- สรุปผลเพื่อแจ้งให้พื้นที่รับทราบผลการตรวจ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน 5ส

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะวิศวกรรมศาสตร์

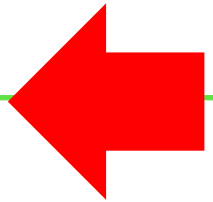

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรม 5ส คณะวิศวกรรมศาสตร์

ปลูกจิตสำนึก ฝึกเป็นนิสัย สร้างความใส่ใจ รักใน5ส

ประวัติการดำเนินกิจกรรม 5ส+

คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้มีการดำเนินกิจกรรม 5ส+ ตั้งแต่ปี 2548 โดยส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรม 5ส+ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยสุขภาพกายและใจที่ดี ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรทุกระดับและทุกหน่วยงานมีส่วนร่วม มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และทั่วถึงบนมาตรฐานเดียวกันจนเป็นวัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ อีกทั้งการดำเนินกิจกรรม 5ส+ ยังช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของคณะวิศวฯ

คณะวิศวะฯ มีการตรวจประเมินพื้นที่ 5ส+ กับหน่วยงานที่สนใจ/สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม 5ส+ (ไม่บังคับ) รวมถึงมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม 5ส+ ให้กับบุคลากรคณะฯได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม 5ส+ ปัจจุบัน

โครงสร้างคณะกรรมการ

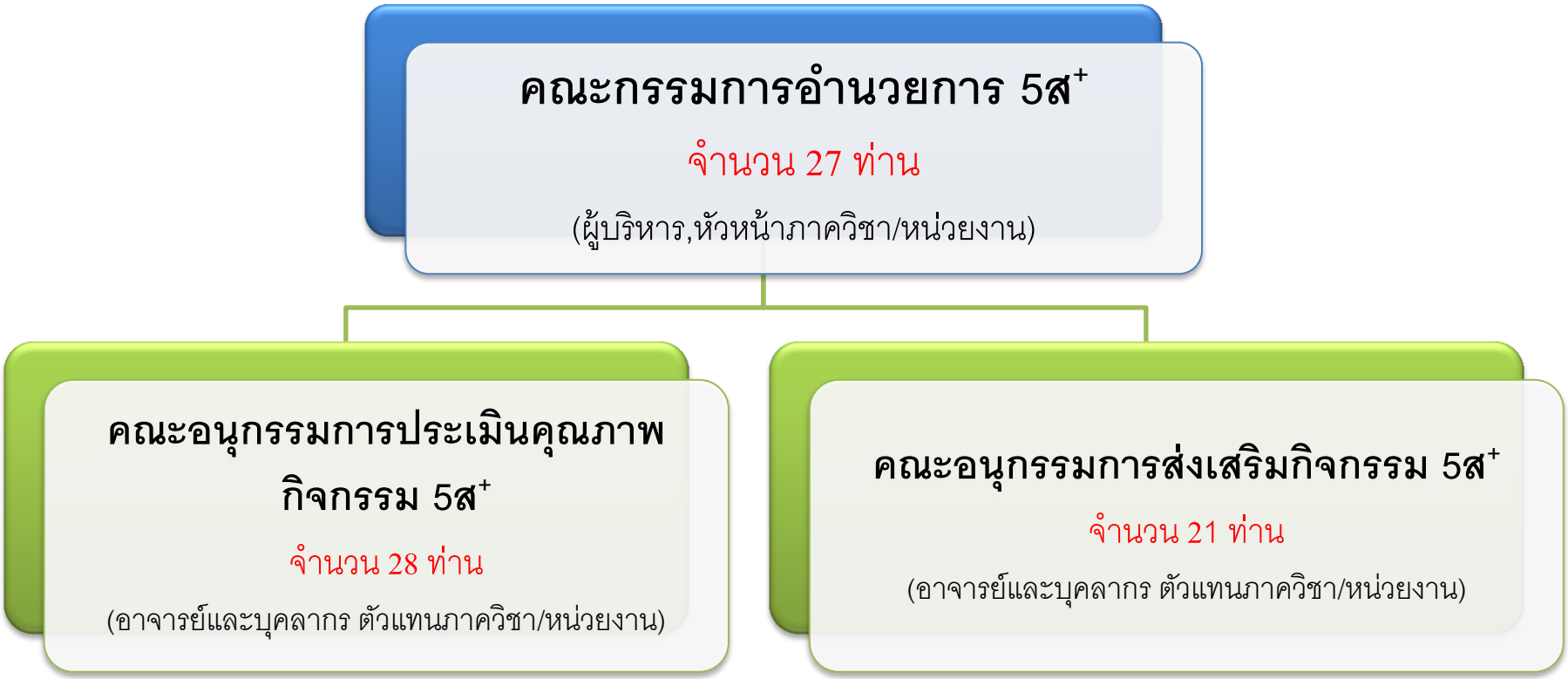

5ส+ คณะวิศวกรรมศาสตร์

การดำเนินกิจกรรม 5ส+ ปัจจุบัน

การตรวจประเมินพื้นที่ 5ส+

ตรวจประเมินพื้นที่ 5ส+
ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง
รอบที่ 1 ช่วงเดือน กรกฎาคม
รอบที่ 2 ช่วงเดือน มกราคม

จัดเวทีนำเสนอผลการดำเนิน
กิจกรรม 5ส+ ประจำปี + มอบรางวัล

การส่งเสริมกิจกรรม 5ส+

- การอบรมให้ความรู้ปีละ 1 ครั้ง
- การอบรมผู้ประเมิน 5ส+ ปีละ 1 ครั้ง
- กิจกรรมแฟนพันธุ์แท้ 5ส+
- กิจกรรมประกวดผลงาน ส.6 สร้างสรรค์ (นวัตกรรม)
- กิจกรรม ส.7 สนุกคิด
- กิจกรรมศึกษาดูงาน 5ส+ ภายในและภายนอกคณะฯ

การแบ่งประเภทกลุ่มพื้นที่

A	ห้องทำงานผู้บริหาร
B	ห้องเก็บของ/เครื่องมือ/วัสดุ/เอกสาร/หนังสือ/สโตร์
C	โรงปฏิบัติการ (Shop)/ช่างไม้ ห้องควบคุมไฟฟ้า/ห้องเครือข่าย/ห้องคอมพิวเตอร์/ห้องซ่อมเครื่องมือ
D	ห้องสำนักงาน ภาควิชา/หน่วยงานต่าง ๆ
E	ห้องปฏิบัติการ (Lab)
F	พื้นที่อาคารกิจกรรมนักศึกษา/ลานตึก/ลานให้บริการน้ำมัน ลานจอดรถ/สวนหย่อม
G	ห้องประชุมและห้องเรียน
H	ห้องทำงาน/ห้องพักอาจารย์
I	ห้องน้ำ

การจัดกรรมการตรวจประเมินพื้นที่

ประเมินปีละ 2 ครั้ง เดือน กรกฎาคม และ มกราคม โดยแบ่งกรรมการเป็น

กลุ่มพื้นที่	จำนวนกรรมการ
A ห้องผู้บริหาร (23) H ห้องทำงานอาจารย์ (2)	4 คน
B ห้องสโตร์ (18) G ห้องประชุม ห้องเรียน ฯลฯ (15)	5 คน
C โรงปฏิบัติการ Shop (15) F ลานตึก สวนหย่อม ฯลฯ (6)	5 คน
D ห้องสำนักงาน (25)	4 คน
E ห้องปฏิบัติการ Lab (36)	6 คน

ขั้นตอนการประเมิน

คณะอนุกรรมการประเมินฯ แต่ละพื้นที่ สามารถจัดสรรการตรวจประเมินได้ตามความเหมาะสม เช่น กลุ่มพื้นที่จำนวนมาก อาจแบ่งเป็นคณะกรรมการเป็น 2 ชุดได้

คณะอนุกรรมการประเมินฯ ต้องตรวจประเมินพื้นที่ตามแบบมาตรฐานที่แนบ

คณะอนุกรรมการประเมินฯ แต่ละพื้นที่จะต้องลงนามทุกท่าน และเจ้าของพื้นที่ต้องลงนามรับทราบผลการประเมินฯ ในแบบฟอร์มเมื่อมีการประเมินเสร็จสิ้น

รวมผลคะแนนในแบบประเมินฯ (อาจกำหนดเลขากลุ่มพื้นที่ประเมินฯ 1 ท่าน ทำหน้าที่สรุปผลคะแนน/ประสานงานกลุ่มพื้นที่)

ส่งแบบประเมินฯ ทั้งหมด และภาพถ่ายกิจกรรมเป็นไฟล์รูป มายังกลุ่มงานแผนงานและพัฒนาคุณภาพ ภายใน 1 สัปดาห์หลังการตรวจประเมินฯ

เลขานุการฯ ประเมินสรุปผลจัดทำรายงาน

มาตรฐาน

http://www.5s.eng.psu.ac.th

5ส+
คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คู่มือมาตรฐานกลางการตรวจประเมินพื้นที่ 5ส+
คณะวิศวกรรมศาสตร์

จัดทำโดย... คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพกิจกรรม 5ส+
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบฟอร์มการประเมิน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบฟอร์มตรวจประเมินผลการดำเนินกิจกรรม 5ส+ พื้นที่ D ห้องสำนักงาน

รหัส D ..... พื้นที่ .....

รอบที่ : ☐ 1/25..... ☐ 2/25.....		วันที่ตรวจ :	ผู้ตรวจประเมิน :		หัวหน้าพื้นที่ :	
หัวข้อที่ตรวจ	ระดับ 1 (สะสาง)	ระดับ 2 (สะดวก)	ระดับ 3 (สะอาด)	ระดับ 4 (สร้างมาตรฐาน)	ระดับ 5 (สร้างวินัย)	คะแนน แนวนอน
1. พื้นที่ทำงาน/ผนัง/เพดาน และสภาพห้องโดยรวม	- ต้องไม่มีสิ่งของไม่เกี่ยวกับการทำงานวางอยู่ - ไม่มีสิ่งของต่างๆ เช่น กระดาษ สก๊อตเทป ติดบนผนัง และเพดาน	- พื้นที่และสภาพห้องทำงานอยู่ในสภาพที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย - ไม่วางสิ่งกีดขวางในพื้นที่ทำงาน	- สภาพพื้นที่ต้องไม่มีเศษกระดาษและขยะตกหล่นในพื้นที่ทำงาน - สะอาด ไม่มีหยากไย่ คราบฝุ่น และคราบสกปรก - ไม่มีการขีดเขียนบนฝาผนัง	- มีแผนการทำความสะอาดประจำเดือน (เวลา ความถี่ในการทำความสะอาด และตารางการตรวจสอบ)	- มีการปฏิบัติตามแผน	
2. ประตู/หน้าต่าง และกระจก	- อยู่ในสภาพที่ดี ไม่ชำรุด - ไม่ติดสิ่งของที่ไม่จำเป็นที่ประตู/หน้าต่าง และกระจก	- ไม่มีสิ่งกีดขวางในการเปิด - ปิด	- สะอาด ไม่มีหยากไย่ คราบฝุ่น และคราบสกปรก	- ต้องมีป้ายบ่งชี้บอกลักษณะการเปิด-ปิด และการผลัก/ดึง/เลื่อน ประตูและหน้าต่าง	- ไม่เปิดประตู หน้าต่างทิ้งไว้	
3. เครื่องปรับอากาศ และพัดลมดูดอากาศ	- อยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุด พร้อมใช้งาน	- ไม่มีสิ่งกีดขวางการทำงานของระบบไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ และพัดลมดูดอากาศ - มีแผนผัง/ป้ายบ่งชี้ ระบบไฟฟ้าต่างๆ เช่น วิธีการใช้งาน และเวลาเปิด-ปิด เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน - ระบบไฟฟ้ามีแสงสว่างเพียงพอ	- สะอาด ไม่มีหยากไย่ คราบฝุ่น และคราบสกปรก	- มีแผนผัง/ป้ายบ่งชี้การใช้งาน และเวลาเปิด – ปิดของระบบไฟฟ้าต่างๆ - มีป้ายบ่งชี้เครื่องปรับอากาศขณะทำงานโดยใช้รีว สีเหลือง ตามมาตรฐานกำหนด	- ปิดเครื่องปรับอากาศช่วงพักกลางวัน หรือเมื่อไม่อยู่ห้องนานเกิน 1 ชั่วโมง	

แบบฟอร์มการประเมิน

หัวข้อที่ตรวจ	ระดับ 1 (สะสาง)		ระดับ 2 (สะดวก)		ระดับ 3 (สะอาด)		ระดับ 4 (สร้างมาตรฐาน)		ระดับ 5 (สร้างวินัย)		คะแนนแนวนอน
12. บอร์ด 5ส+	- ปรับปรุงข้อมูลภายในบอร์ดให้เป็นปัจจุบัน		- ติดตั้งบริเวณที่เห็นได้ชัดเจน		- สะอาด ไม่มีคราบฝุ่น และคราบสกปรก		- รูปแบบ และเอกสารเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ตามตัวอย่างบอร์ด 5ส+		- ผู้รับผิดชอบพื้นที่รับทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน		
คะแนนแนวตั้ง											
คะแนนเต็มแต่ละ ส.											
คะแนนร้อยละ %											

ลงชื่อ ผู้ตรวจประเมิน 1 _____

ลงชื่อ ผู้ตรวจประเมิน 2 _____

ลงชื่อ ผู้ตรวจประเมิน 3 _____

ลงชื่อ ผู้ตรวจประเมิน 4 _____

ผู้รับการประเมิน _____

การสรุปผลจากแบบฟอร์มการประเมิน

รอบที่ 1/2556

ลำดับที่	หน่วยงาน	ชื่อพื้นที่	รหัสพื้นที่	คะแนนเต็มแต่ละ ส	ระดับ 1 (สะสาง)	ระดับ 2 (สะดวก)	ระดับ 3 (สะอาด)	รวมคะแนนจาก 3 ส	คิดเป็น% จาก 3 ระดับ	ลำดับที่ได้	คะแนนจากพื้นที่ทั้งหมด	ลำดับที่ได้ในระดับคณะ
1		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า	D1	12	12	12	12	36	100.00	1	100.00	1
					100.00	100.00	100.00					
2		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล	D2	11	11	11	11	33	100.00	1	100.00	1
					100.00	100.00	100.00					
3		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมโยธา	D3	11	10	10	10	30	90.91	7	90.91	9
					90.91	90.91	90.91					
4	ก.อุตสาหการ	สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ	D4	12	11	11	12	34	94.44	4	97.22	4
					91.67	91.67	100.00					
5		ห้องสำนักงานหลักสูตร MIM	D5	12	12	12	12	36	100.00	1		
					100.00	100.00	100.00					
6		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมเคมี	D6	12	12	11	12	35	97.22	2	97.22	4
					100.00	91.67	100.00					
7		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมเหมืองแร่และวัสดุ	D7	12	11	11	12	34	94.44	4	94.44	7
					91.67	91.67	100.00					
8		สำนักงานภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์	D8	11	10	11	11	32	96.97	3	96.97	5
					90.91	100.00	100.00					
9	ก.บริหารทั่วไป	ห้องสำนักงานสำนักคณบดี	D9	12	11	12	12	35	97.22	2	99.07	2
					91.67	100.00	100.00					
10		ห้องสำนักงานธุรการและการประชุม	D10	12	12	12	12	36	100.00	1		
					100.00	100.00	100.00					
		ห้องสำนักงานการจัดการทรัพยากรบุคคล	D26	12	12	12	12	36	100.00	1		
					100.00	100.00	100.00					

บอร์ด 5ส ติดตามพื้นที่

ข้อดีของการประเมินแบบปัจจุบัน

- มีหัวข้อและวิธีการตรวจที่แน่นอน ง่ายต่อการตรวจประเมิน
- มีพื้นที่ให้กรรมการลงข้อมูลว่าพื้นที่โดนหักคะแนนตรวจส่วนไหน
- แบบประเมินไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการให้คะแนน (1,0)
- แยกคะแนนการตรวจเป็นแต่ละ ส เพื่อทราบหัวข้อในการปรับปรุง
- 3 ปีแรกเน้นตรวจแค่ 3ส โดยเมื่อ 3 ส ทำได้ดีจึงจะมีการตรวจ ส4 และ ส5 ต่อไป

ปัญหาของการประเมินแบบปัจจุบัน

- กรรมการให้คะแนน 0 แต่ละเลยที่จะเขียนเหตุผล
- การเข้าใจเกณฑ์ที่ไม่ตรงกันของกรรมการตรวจประเมิน
- ยังเป็นการตรวจที่มองที่คะแนน ไม่ได้เน้นตรวจเพื่อการปรับปรุง
- ข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจประเมิน ไม่ได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
- ความแตกต่างของแต่ละห้องในพื้นที่เดียวกัน เช่นไม่มีโต๊ะ ก็ไม่ต้องตรวจโต๊ะ ก็ไม่ต้องโดนหักคะแนน
- การกำหนดเกณฑ์ตรวจ ส4 และ ส5 ทำได้ยาก

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน 5ส

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะวิศวกรรมศาสตร์
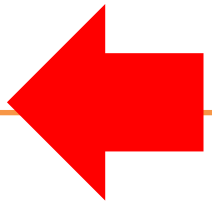
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม 5ส คณะทรัพยากรธรรมชาติ